

Comisiynydd y
Gymraeg
Welsh Language
CommissionerLynne Neagle AC
Cadeirydd Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

18 Mehefin 2018

Annwyl Lynne,

Ar y 27ain o Dachwedd 2017, fe wnaethom rannu 'Nodyn briffio ar ofal plant ac addysg gynnar cyfrwng Cymraeg' gyda Phwyllgor Plant Pobl Ifanc ac Addysg. Mae'r nodyn briffio yn darparu trosolwg o'r sector gofal plant cyfrwng Cymraeg, ac yn cynnig amryw o argymhellion y dylid eu hystyried wrth weithredu'r cynnig 30 awr.

Yn ddiweddar mae'r Pwyllgor wedi bod yn derbyn tystiolaeth ar y Bil Cyllido Gofal Plant (Cymru). O ystyried ein bod eisoes wedi rhannu'r nodyn briffio â'r Pwyllgor, a bod y Bil dan sylw yn un eithaf technegol sy'n canolbwyntio ar weinyddiaeth y cynllun 30 awr, fe benderfynom beidio cyflwyno tystiolaeth ychwanegol yn ystod cyfnod 1 y broses o gyflwyno'r Bil. Er hynny, mae wedi dod yn amlwg wrth wrando ar y sesiynau tystiolaeth bod materion llawer fwy eang yn ymwneud â'r cynnig 30 awr a'r sector gofal plant wedi codi. Mae amryw o'r sesiynau tystiolaeth yn trafod materion sydd wedi derbyn sylw manwl yn ein nodyn briffio (yn enwedig y sesiwn ar y 14eg o Fehefin, 2018). Yn y cyd-destun hwn, byddem yn awyddus i'r Pwyllgor ystyried cynnwys y nodyn briffio wrth lunio ei adroddiad cyfnod 1 ar y Bil.

Ymhellach i hynny, ac wrth wrando ar y dystiolaeth a gyflwynwyd i'r Pwyllgor, mae gennym amheuan am rai o'r ffigyrau sy'n cael eu defnyddio ar gyfer amcangyfrif faint o blant sy'n gymwys am y cynnig. Rydym wedi cynnwys mwy o fanylder am hyn mewn atodiad ar ddiwedd y llythyr, a gellir ei ystyried law yn llaw a'r nodyn briffio.

Yn gywir

Meri Huws
Comisiynydd y GymraegComisiynydd y Gymraeg
Siambrau'r Farchnad
5-7 Heol Eglwys Fair
Caerdydd CF10 1ATWelsh Language Commissioner
Market Chambers
5-7 St Mary Street
Cardiff CF10 1AT0845 6033 221
post@comisiynyddygyymraeg.org
Croesewir gohebiaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg0845 6033 221
post@welshlanguagecommissioner.org
Correspondence welcomed in Welsh and English

Comisiynydd y
Gymraeg
Welsh Language
Commissioner

Atodiad 1: Nifer y plant fydd yn gymwys am y cynnig 30 awr

Ar dudalen 13 o'r nodyn briffio, rydym yn ail-adrodd rhai o ystadegau oedd wedi eu cynnwys yng ngwaith ymchwil adran Ymchwil Gymdeithasol y Llywodraeth ar 'Y capasiti gofal plant yng Nghymru' ynglŷn â nifer y plant 3-4 fyddai'n debyg o fod yn gymwys am y cynnig 30 awr. Mae gennym rywfaint o bryderon bellach nad yw'r ffigyrau hyn yn gywir.

Yn ôl yr adroddiad hwn, mae 70,000 o blant 3-4 oed yng Nghymru. Mae'n debyg fod y ffigwr hwn yn deillio o ystadegau poblogaeth canol-blwyddyn. Defnyddir y ffigwr hwn o 70,000 i amcangyfrif faint o'r plant hyn sydd a'u rhieni mewn gwaith, ac felly yn gymwys am y cynnig 30 awr. Mae'r adroddiad yn awgrymu mai tua 46,000 o'r plant hyn fydd yn gymwys am y cynnig. Mae'r ffigwr yma yn debyg i'r ffigwr o 'tua 40,000' oedd wedi'i gynnwys yn y papur a gyflwynwyd i'r Pwyllgor yn cyflwyno'r Bil ar y 18fed o Ebrill 2018. Mae'r ffigyrau yma wedi cael eu defnyddio fel sail ar gyfer gwerthuso'r cynnig yn ystod y sesiynau tystiolaeth, ac roedd y ffigyrau yma yn rhan hollbwysig o dystiolaeth Gofal Cymdeithasol Cymru ynglŷn â goblygiadau'r cynnig o ran datblygu'r gweithle. O'r hyn wyddom ni, dyma'r ffigyrau mae Llywodraeth Cymru wedi'u defnyddio i gyfrifo cost y cynnig 30 awr yn y lle cyntaf.

Er bod 70,000 o blant 3-4 oed yng Nghymru, mae nifer sylweddol o'r rhain eisoes mewn dosbarthiadau derbyn mewn ysgolion (hynny yw, gan eu bod yn 4 oed cyn mis Medi). Mae'n bosib bod y rhagamcanion presennol yn goramcangyfrif faint o blant fydd yn gymwys am y cynnig, ac felly hefyd yn goramcangyfrif cost y cynnig 30 awr. Mae hyn a goblygiadau hynod bwysig o ran y dadleuon sydd wedi'u lleisio ynglŷn a gwneud y cynnig yn un cyffredinol i bob plentyn 3-4.

Dyma ein dealltwriaeth ni o'r niferoedd fyddai'n gymwys am y cynnig:

- Yn ôl StatsCymru, mae tua 35,000 o blant yn cael eu geni bob blwyddyn, ac felly dyma yn fras nifer y plant sydd mewn blwyddyn ysgol ar draws Cymru.
- Mae plant yn gymwys am y cynnig 30 awr ar ddechrau'r tymor yn dilyn eu pen-blwydd yn 3 oed.
- Mae ystadegau'r Llywodraeth yn awgrymu mai tua 60% o blant sy'n gymwys am y cynnig (oherwydd y gofyniad gwaith)
- Yn fras felly, gellir tybio bod tua 12,000 o blant yn cael eu geni yn ystod bob tymor ysgol (35,000 rhannu efo 3) a bod tua 60% o'r rhain (tua 7,000) yn gymwys. Ar sail y ffigyrau uchod, dyma ragamcaniad o'r niferoedd fyddai'n gymwys am y cynnig o 2018 ymlaen:

Comisiynydd y
Gymraeg
Welsh Language
Commissioner

- **Tymor yr Hydref** - 21,000 (sef un flwyddyn ysgol lawn - y rhai a gafodd eu geni rhwng 2il o Fedi 2015 a 31ain o Awst 2016 ac sydd felly ddim yn gymwys i ddechrau ysgol tan Fedi 2019)
- **Tymor y Gwanwyn** - 28,000 (sef un flwyddyn ysgol lawn a'r rhai gafodd eu pen-blwydd yn 3 oed yn ystod tymor yr hydref 2018)
- **Tymor yr haf** - 35,000 (sef un flwyddyn ysgol lawn a'r rhai gafodd eu pen-blwydd yn 3 oed yn ystod tymor yr hydref neu'r gwanwyn 2018).